

Udviklingen af ynglefuglebestande på Skúgvoy, Færøerne, 1961-2023

IVAN OLSEN, LARS DINESEN, SJÚRDUR HAMMER OG JESPER SONNE

(With a summary in English: Breeding bird population development on Skúgvoy, Faroe Islands, 1961-2023)

Indledning

Blandt de færøske øer er Skúgvoy kendt for sine meget store fuglebestande. Eksempelvis er bestanden af Lomvie *Uria aalge* den største på Færøerne (Dyck & Meltofte 1975), Storkjoven *Stercorarius skua* har en af Færøernes største bestande, og Almindelig Skråpe *Puffinus puffinus* og Lunde *Fratercula arctica* har store kolonier på øen. I 2012 fik Skúgvoy Ramsar-status på grund af de store havfuglekolonier, og øen opfyldte fem ud af de ni udpegningskriterier (Skuvoy | Ramsar Sites Information Service).

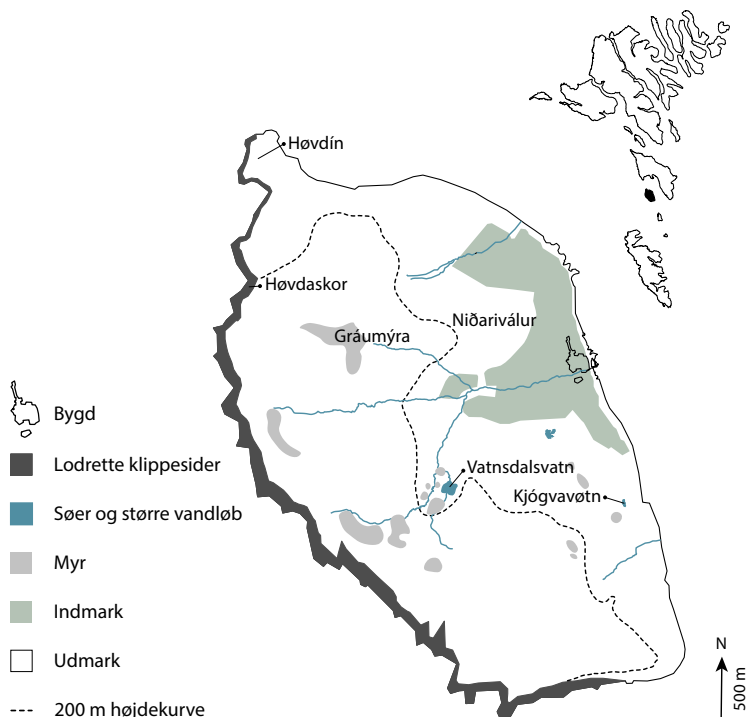
Siden 1960'erne har Skúgvoy været den eneste ø på Færøerne, hvor der regelmæssigt er foretaget optællinger af alle ynglefugle, hvilket giver et værdifuldt datagrundlag for at vurdere bestandudviklingen i en tid med markante tilbagegange blandt havfugle i Nordøstatlant (Burnell *et al.* 2023). Op-

tællingerne har omfattet to forskellige modeller: kvalitative totaloptællinger med fokus på ynglende arter over længere tidsintervaller på ca. 20 år, og kvantitative, årlige optællinger af udvalgte arter på fuglefjeldet Høvdín, særligt Lomvie, hvor Høvdín er dokumenteret velegnet som repræsentativ for hele øens bestand (Olsen *et al.* 2025). For øens samlede ynglefuglebestande er der ikke offentliggjort en opgørelse siden 2001 (Olsen 2003), og nyere undersøgelser har primært fokuseret på enkelte arter, særligt Storkjoven (Hammer 2017).

Nærværende optælling af ynglefugle var den sjette siden 1961 og den tredje totaloptælling af alle fuglearter med det formål at opgøre bestandsudviklingen af Skúgvøys ynglefugle. Data er også anvendt til at sammenligne bestandsudvikling hos øens havfugle versus indlandsfugle (Olsen *et al.* 2024a). Formålet

Fig. 1. Kort over Skúgvoy med stedbetegnelser anvendt i artiklen og adskillelse af højere og lavere udmark sat ved 200 m højdekurven. Kortet øverst th viser lokaliseringen af Skúgvoy i øgruppen.

Map of Skúgvoy with names of localities and separation of higher and lower outfields set at the 200-m contour line. The location of Skúgvoy in the Faroe Islands is given in the upper right corner.

med nærværende artikel er at belyse bestandsudviklingen og ændringer i fordelingen af territorier på øen af de enkelte arter. Vi diskuterer mulige forklaringer på de enkelte arters bestandsudvikling med udgangspunkt i undersøgelsen, samt viden fra øens lokale beboere og giver forslag til beskyttelsestiltag.

Lokalitetsbeskrivelse

Skúgvoy dækker et areal på 9,7 km² og er beliggende i den sydlige del af den færøske øgruppe. Udmarken blev i 2023 afgræsset af 7-800 får. Bortset fra den intensive fåregræsning er naturen relativt uberørt af menneskelig aktivitet. Befolkningen er faldet fra ca. 80 fastboende i 2001 til 18 i 2023. Bygden består af små huse med haver og en kirke. Indmarken, der udgøres af de indhegnede områder omkring bygden, er 1,1 km² og består af frodige overdrev, hvor der dyrkes græs til fårene. Dele af indmarken drives ikke så intensivt som tidligere. Det store fald i antallet af fastboende har ført til, at området nu anvendes til vintergræsning og i faldende omfang til høslæt.

Øens højde tiltager mod vestkysten og når sit højeste punkt (393 m) ved Knúkur. Går man fra

Knúkur mod nord, kommer man til fjeldet Høvdín (Fig. 1), der kun når en højde på 130 m og knækker ud i havet i en 90 graders vinkel. Derfor kan fuglefjeldet som det eneste på Skúgvoy ses i fuld højde fra land. Her har der været gennemført årlige lomvietællinger siden 1972 (Olsen 2010a). Lavere udmark er defineret som de dele af øen, der ligger under 200 m over havniveau. Denne 200 m skillelinje er arbitrær og blev i 1961-tællingen valgt ud fra ynglefuglenes fordeling. I den højere udmarks nordlige del findes moseområdet Gráumýra.

Øen er fri for rotter, mus og katte (Jensen & Olsen 2020).

Materiale og metoder

Baggrundsmaterialet for denne undersøgelse udgøres af a) Anders Holm Joensens optælling og kortlægning af Skúgvøys ynglefugle i sommeren 1961 (Joensen 1963), b) en optælling af Lomvier i 1972 (Dyck & Meltofte 1973, 1975), c) en optælling af de ynglende indlandsfugle på Færøerne i 1981 udført af N. Rattenborg og J. Regnéll (upublicerede data, dog et resumé i Bloch 1981; talmaterialet blev stillet til råd-

dighed af Det Naturhistoriske Museum i Thorshavn), d) en tælling af indlandsfuglene i 1992 foretaget af D. P. Højgaard (1995), e) en kortlægning og optælling af ynglefugle af I. Olsen (2003) i 2001, f) en optælling af indlandsfuglene i 2010 af B. Olsen (2010b) samt g) en bearbejdning af årlige optællinger af havfugle siden 1972 på fuglefjeldet Høvdín (Olsen *et al.* 2025). Nærværende tælling og kortlægning blev udført fra 1. til 15. juli 2023, dvs. samme periode som tællingen i 2001.

Optællingen i 2023

Optællingsmetoderne af indlandsfuglene fulgte 2001-tællingen (Olsen 2003), hvorfor øen blev inddeelt i ni delområder. Territorier af vadefugle, kjoever og småfugle blev kortlagt via transekter med 100-150 m afstand og plottet ind på feltkort. Alle vadefugle, der varslede eller udviste territorial adfærd, blev registreret. Kolonier af Havterne *Sterna paradisea* blev talt fra et nærliggende højt punkt. Bestanden af Stær *Sturnus vulgaris* blev vurderet ud fra ungfugleflokke, der opholdt sig på øen og navnlig omkring bygden. Stæren på Færøerne lægger – som i Norge – normalt 4-6 æg og 3-4 af ungerne bliver som regel flyvefærdige (Collins & Vos 1966, Crossner 1977, Jensen & Sørensen 2015). Vi dividerede antallet af Stære i ungfugleflokkene med fire for at estimere antallet af ynglepar. Gråspurv *Passer domesticus* yngler omkring bygden, og antallet af ynglepar blev vurderet ud fra antallet af hanner. Endelig blev territorier af fx Engpiber *Anthus pratensis* registreret under fuglenes sangflugt.

Fuglefjeldsfugle som Mallemuk *Fulmarus glacialis*, Ride *Rissa tridactyla* og Lomvie blev fotograferet fra båd under to dages sejlads. Inddelingen af vestkystens fjeldsider, der strækker sig over 7,4 km, fulgte Dycks og Meltoftes opdeling i 44 afsnit fra 1972 (se Fig. A1 i det elektroniske Appendiks 1). Tællinger af bestanden af Lomvie i 1961, '72 og '87 samt en analyse af årlige tællinger på Høvdín siden 1972 (Olsen *et al.* 2025) viste, at Høvdín var hjemsted for 4-5 % af den samlede bestand på Skúgvoy, og den samlede bestandsvurdering blev i 2001 estimeret ud fra dette forholdstal, fordi antal Lomvier på Høvdín var på samme niveau som i 1987 (B. Olsen i Olsen 2003).

Alle fjeldsider blev fotograferet fra båd 5. og 10. juli 2023 kl. 9-14 med Canon Fullframe camera R5 og Canon telelinse RF 100-500, og der blev taget mellem 25 og 50 billeder af hver fjeldside. Fotos blev efterfølgende sammensat i Photoshop til et samlet billede

(billedfilerne er tilgængelige via Olsen *et al.* 2024b). Gennemgang af det sammensatte billede af fugle på fjeldsiderne blev foretaget på en computerskærm ved brug af programmet ImageJ, idet der for hver art manuelt blev sat en prik på hvert individ. For at estimere forholdet mellem individer tilstede på fjeldet og antallet af ynglepar blev der dernæst anvendt en faktor 0,67. Den faktor har været brugt i flere undersøgelser (fx Dyck & Meltofte 1975, Harris *et al.* 2015, Olsen *et al.* 2025).

Andelen af Lomvier, som ikke kunne ses fra havsiden, blev estimeret ud fra landtællinger på Høvdín (Fjeldafsnit 3), som er det eneste fjeldafsnit, der kan ses i sin fulde udstrækning fra land, dvs. oppefra. Tællingerne blev foretaget 4. juli 2023 kl. 15 (1615 fugle) og 11. juli kl. 08 (1508 fugle), hvor der var 7 % flere Lomvier den 4. juli. Tællingerne ligger i hver ende af tidsintervallet, hvor fjeldsiderne blev talt fra havet (kl. 9-14), og tallene ligger i gennemsnit 36 % over bådtællingerne. Vi estimerede det totale antal individer på hvert fjeldafsnit ved at gange antallet af individer talt fra båd med 1,36.

Lundebestanden er svær at optælle, da arten yngler i huler skjult i vegetationen, og mange fugle opholder sig på havet over lang tid. Optællingen blev foretaget fra båd 10. juli. Antallet af ynglepar på få svært overskuelige fjeldsider blev ekstrapoleret ud fra tætheden af individer på de omkringliggende fjeldsider. Efter 1. maj antages en enlig fugl foran et redehul at repræsentere et ynglepar (Calvert & Robertson 2002, Burnell *et al.* 2023).

Ridernes ynglepladser ligger eksponeret på fjeldsiderne, og ynglefuglene blev optalt ud fra billeder af fuglefjeldene fotograferet fra båd. Riderne yngler oftest i grupper, og dækningen af Ride anses at være fyldestgørende. Mange af øens Mallemukker yngler solitært i de mere vegetationsrige dele af fuglefjeldet, hvor reden ofte ligger gemt i en sprække eller i græs. Her blev hvert optalt individ antaget at repræsentere et ynglepar. Nogle gange var fuglene godt skjult i vegetationen, men hvide hoveder kunne registreres mange steder, hvor fuglene var mindre synlige.

Optælling af fugle på havet og den nederste del af fuglefjeldet

Optælling af Ederfugl *Somateria mollissima*, Topskarv *Phalacrocorax aristotelis*, Tejst *Cephus grylle* og Alk *Alca torda* blev foretaget på to bådture den 10. juli, hvor vi sejlede øen rundt formiddag og sen eftermiddag.

dag. For Topskarv antog vi, at enlige fugle eller par udgjorde et ynglepar. Dette gør vurderingen sammenlignelig med 2001-tællingen, hvor IO anvendte samme metode. Nogle Topskarver kan være overset, mens andre kan være ikke-ynglende fugle, men det kræver en målrettet undersøgelse at komme en bestandsopgørelse nærmere. Optællingen af Tejst blev gennemført ved at tælle enlige fugle på vandet. Hvis individet blev skønnet nærmere end 300 m fra kysten, blev det antaget, at fuglen repræsenterede et ynglepar, og at partneren opholdt sig ved reden (efter Olsen 2000, Burnell *et al.* 2023). Hvis to fugle lå sammen, blev de regnet som et par. Med udgangspunkt i den vurderede lomviebestand blev antallet af Alke beregnet ud fra forholdet mellem antallet af Alk og Lomvie, der lå på havet under vores sejltur rundt om øen. Her antog vi, at de to arter opholder sig i de samme områder på havet nedenfor fuglefjeldet, og vurderingen er derfor usikker. Samme metode og tidspunkt (formiddag) for optællingen blev anvendt i 2001.

Almindelig Skråpe har deres reder skjult mellem sten eller i huller. Skråperne samlede sig i store flokke øst for kolonien sent på eftermiddagen i undersøgelsesperioden. Vi sejlede derfor ud til flokkene den 10. juli og talte dem på tæt hold, og vi sammenlignede dette antal med antallet af fugle, der tidligere er vurderet inden for dette havområde.

Metodiske usikkerheder

Med få optællingsår fordelt over en lang årrække mangler vi viden om, hvordan bestandene har udviklet sig i de mellemliggende år. Lange perioder mellem tællingerne gør det vanskeligt at vurdere sandsynlige årsager til de observerede bestandsændringer, særligt for spurvefuglene. Disse arters generationstid er kort, og der vil kunne være store år til år-udsving i disse arters bestande.

Havfugle og måge-vadefuglene med lang generationstid kan også udvise store variationer, idet bestandene kan aftage hurtigt, mens det tager længere tid at genopbygge dem (se resultatafsnit om Lomvie). Markante udsving ses også hos arter, der fx periodevis reguleres af mennesker eller rammes af sult (ref. til massedød blandt overvintrende alkefugle) eller fugleinfluenza som fx Storkjoven (Hammer 2017, 2022).

De største usikkerheder ved havfuglenes bestandsudvikling er knyttet til bestandsestimaterne i de individuelle optællingsår. Flere arter, herunder Ederfugl,

Almindelig Skråpe, Lunde og Alk yngler skjult og kan ikke tælles direkte. Derfor er vurderingen af deres bestandsudvikling forbundet med betydelig usikkerhed. Hos Almindelig Skråpe samlede individerne sig på havet i nærheden af kolonien fra sidst på eftermiddagen, hvor de kunne tælles. I tidligere optællinger er benyttet samme tilgang, og flokstørrelserne på havet giver et indirekte billede af bestandsudviklingen. Hos andre havfugle, som kan optælles direkte på fjeldet fx Lomvie, Ride og Mallemuk, er den største usikkerhed ift. udviklingstendensen forbundet med de historiske forskelle i optællingsmetoder, der vanskeliggør sammenligning mellem individuelle optællingsår og resulterer i usikre vurderinger af bestandsudviklingen.

I 1961 blev lomviebestanden ekstrapoleret fra enkelte landtællinger. Dette tal blev efterfølgende nedjusteret efter tællingen i 1972 (Dyck & Meltofte 1973, 1975), som udgjorde den første tælling af Lomvie fra båd. I 1972 brugte Dyck & Meltofte landtællinger af Høvdín-fjeldet til information om andelen af Lomvier, som ikke kunne ses fra båd. Denne korrektionsfaktor blev ikke kvantificeret yderligere, men er sammenlignelig med nærværende optælling, hvor vi har estimeret en korrektionsfaktor på 1,36. Ved afrapporteringen fra tællingen i 1987 blev metoden til vurdering af lomviebestanden ikke specificeret, og i 2001 blev bestanden på øen ekstrapoleret alene ud fra optælling fra Høvdín. Fremtidige tællinger vil kunne drage fordel af den teknologiske udvikling og anvende nye optællingsmetoder, fx brug af droneoptagelser, der dog fortsat vil være tilsvarende vanskelige at sammenligne med de historiske tællinger.

Foruden andelen af Lomvier, som ikke kunne ses fra båd, er lomvie-korrektionsfaktoren på 1,36 usikker som følge af døgnvariationen i antallet af fugle på fjeldet samt dag til dag-variationen (Olsen & Danielsen 2021). Ved lomvietællingen i 1972, vurderede Dyck & Meltofte døgn- og dag til dag-variation til ca. $\pm 10\%$, og de antog, at dette lå inden for tælleusikkerheden.

Disse usikkerheder påvirker også bestandsestimatet for Alk, der er vurderet på baggrund af tallet for Lomvie. For at tage fuld højde for døgn- og dag til dag-variationerne i antallet af fugle på fjeldet, er tællinger fordelt på flere tidspunkter af døgnet og gentaget over flere dage påkrævet. Pga. usikkerheden forbundet med denne tidsmæssige variation i antal fugle på fjeldet præsenteres den estimerede bestand af Lomvie og Alk med og uden lomvie-korrektionsfaktoren på 1,36 (Tab. 1).

Skúvøys imponerende vestkyst huser Færøernes største lomvikoloni sammen med mange Alke, Rider og Mallebukker. Foto: IO.

Bestandsvurderingen af Ride i 1961 er, som for Lomvie, baseret på optælling af enkelte fjeldsider fra land. Dette tal tager ikke højde for den store variation, der findes mellem de enkelte fjeldsider, og er ikke korregeret, og er derfor et meget usikkert estimat.

Interview med lokale videnspersoner

Med henblik på at øge mulighederne for at identificere de sandsynlige årsager til de observerede frem- og tilbagegange blandt øens fuglebestande gennemførte vi semistrukturerede interviews af ca. en times varighed med fem af øens faste beboere. For yderligere information se Olsen *et al.* (2024a).

Almindelig Ryle *Calidris alpina* Fjallmurra

Almindelig Ryle af underarten *C. a. schinzii* (på dansk Engryle) blev registreret første gang i 1981 med et territorie og i 2001 med otte territorier (Tab. 1). Vi registrerede 10 par i 2023, hvoraf otte par blev registreret omkring Gráumýra samt to par ved den højere udmark på den sydlige del af øen (Fig. A4 i Appendiks 1).

Sortgrå Ryle *Calidris maritima* Grágrælingur

Arten overses let. På tællingen i 2023 registrerede vi fire ynglepar, hvoraf de tre ynglede omkring Gráumýra (Fig. A4 i Appendiks 1). Under de tidligere tællinger har det skønnede antal svinget mellem et og fire par, dog 5-10 par i 1961 (Tab. 1).

Almindelig Kjove *Stercorarius parasiticus* Kjógvi

I tre optællingsår mellem 1981 og 2001 blev antallet opgjort til 102-128 par, men i 2023 var der blot 20 par. Fordelingen af territorier er vist i Fig. 5A i Appendiks 1. Almindelig Kjove lever som kleptoparasit på især Ride, Havterne og alkefugle (Furness 1978, Andersson & Götmark 1980). Tilbagegangen for Almindelige Kjove kan måske forklares med kraftig tilbagegang for Ride siden 2001, som den i høj grad kleptoparasiterer på. Men også konkurrence fra Storkjove kan spille ind (Jones *et al.* 2008). Færøerne ligger i den sydlige del af artens udbredelsesområde, så klimaforandringer kan være med til at gøre ynglebetingelserne her mindre favorable (Häkkinen *et al.* 2023). En undersøgelse i

Tab. 1. Antal ynglepar på Skúgvoy for alle almindeligt forekommende fuglearter i 1961, '81, '92, 2010 og '23. For Lomvie blevet antallet desuden opgjort til 142 000 ynglepar i 1972. Celler med '+' angiver, at arten ynglede, men ikke blev optalt. Ikke udfyldte celler angiver, at det er uvist, om arten ynglede på øen i det pågældende år.
Overview of numbers of breeding pairs from 1961 to 2023. Numbers of Common Murre were estimated at 142 000 breeding pairs in 1972. A '+' indicates that the species was known to breed on the island. Empty cells indicate uncertainty over whether the species nested on the island in that specific year.

Art Species	1961	1981	1992	2001	2010	2023
Ederfugl <i>Common Eider</i>		35	22	24		30
Klippedue <i>Rock Dove</i>	ca. 20	3	7	10	7	10
Strandskade <i>Eurasian Oystercatcher</i>	34	115	240	92	78	51
Hjejle <i>European Golden Plover</i>	32-34	41	51	58	21	30
Småspove <i>Eurasian Whimbrel</i>	39-41	41	68	35	12	47
Dobbeltbekkasin <i>Common Snipe</i>	60-80	37	36	75	41	65
Odinshane <i>Red-necked Phalarope</i>	0	0	0	0	0	1
Almindelig Ryle <i>Dunlin</i>	0	1	0	8	0	10
Sortgrå Ryle <i>Purple Sandpiper</i>	5-10	3	2	4	1	4
Almindelig Kjove <i>Parasitic Jaeger</i>	280-300	102	121	128	55	20
Storkjove <i>Great Skua</i>	40-45	23	63	65	145	71
Lunde <i>Atlantic Puffin</i>	+	+	+	+	+	25-30 000
Tejst <i>Black Guillemot</i>	+	+	+	50-75	+	50-70
Alk <i>Razorbill</i>	+	1300 ²	+	+	+	6-800
Lomvie <i>Common Murre</i>	184 000	75-90 000 ²	+	75-90 000 ³	+	28-38 000 ⁴
Havterne <i>Arctic Tern</i>	20-30	312	68	0-2	0	45-50
Ride <i>Black-legged Kittiwake</i>	100 000	+	+	35 500	+	4552
Stormmåge <i>Mew Gull</i>	0	1	0	2	0	2
Sølvmåge <i>European Herring Gull</i>	50-100	7	14	12	16	14
Svartbag <i>Great Black-backed Gull</i>	10-20	3	9	8	5	9
Sildemåge <i>Lesser Black-backed Gull</i>	ca. 20	9	+	18	4	17
Lille Stormsvaler <i>European Storm Petrel</i>	+	+	+	+	+	+
Mallemuk <i>Northern Fulmar</i>	ca. 30 000	+	+	28 400	+	3000
Almindelig Skråpe ¹ <i>Manx Shearwater</i>	8-10 000	+	+	10 000	+	4900
Topskarv <i>European Shag</i>	+	+	+	40-50	+	20-30
Ravn <i>Northern Raven</i>	ca. 4	2	0	2		1-2
Krage <i>Hooded Crow</i>		4		3		8
Gærdesmutte <i>Eurasian Wren</i>		6	25	17	0	19
Stær <i>Common Starling</i>	+	>200	+	>250	+	>250
Solsort <i>Common Blackbird</i>	0	0	4	2		1
Stenpikker <i>Northern Wheatear</i>		42	47	82	62	110
Gråspurv <i>House Sparrow</i>	10-15	>10		25	0	15-20
Engpiber <i>Meadow Pipit</i>		7	20	1	5	10
Skærpiber <i>European Rock Pipit</i>	+	51	82	117	88	118

¹Angiver antal individer talt på have. *Individuals counted on the sea.* ²Talt i 1987. *Counted in 1987.* ³Antal ekstrapoleret ud fra optælling ved Høvdin. *Based on an extrapolation from counts at Høvdin (cf. Olsen 2003).* ⁴Første tal angiver ynglepar ud fra individer registreret fra båd, andet tal ynglepar ud fra individer med korrektionsfaktor på 1,36. *The first number indicates breeding pairs based on individuals recorded from the boat, the second number indicates breeding pairs based on individuals with a correction factor of 1.36.*

2016 på Fugloy viste, at ynglende Almindelige Kjøver begyndte at hyperventilere ved temperaturer over 9°C (Snell *et al.* 2024). Mellem 1961 og '81 faldt bestanden på Skúgvoy med 65 %, men bestanden stabiliserede sig herefter på et lavere niveau, og med en mindre fremgang i 2001 (Tab. 1). Andelen af lyse fugle blev opgjort i en undersøgelse for hele Færøerne (16 % i 1961 og 15 % i 1981; Bengtson & Bloch 2003).

På Skúgvoy var andelen 20 % i 2001 (Olsen 2003) og 9,5 % i vores undersøgelse. Mellemtyper med lys nakke og mørk bug registrerede vi som mørke.

Storkjove *Stercorarius skua* Skúgvur

Storkjoven havde, ligesom ved tidligere tællinger, præference for den højere udmark (over 200 m over havniveau; Fig. A5 i Appendiks 1), hvor 57 ud af 71 territorier blev registreret i 2023. Mellem 2010 og '13 blev 145-150 par registreret, hvilket er det største antal par, der er registreret på Skúgvoy (Tab. 1; Hammer 2017).

Storkjoven har en opportunistisk levevis og en meget bred fødeniche (Hammer 2017) og er derfor mindre sårbar overfor reduceret fødetilgang fra havet. Et fald i bestandsstørrelsen på 52 % siden 2010-13 skyldes med stor sandsynlighed udbruddet af fugleinfluenza, som ramte bestanden i 2022, samt bortskydning (Hammer 2022, Jensen 2023, Constance *et al.* 2025). Bortskydning er muligvis den bedste forklaring på, at arten i 2023 var fraværende i den lavere udmark, tættest på bygden, og optrådte i størst antal i den højere udmarks sydvestlige del, hvor bortskydning forventeligt er mindre (Jensen 2023).

Den færøske storkjovebestand har været hårdt bekæmpet. I 1898 blev Storkjoven fredet, og i 1904 var der kun et par på Skúgvoy (Salomonsen 1931), men i 1947 var bestanden steget til 25 par (Ferdinand 1947). Under 1961-tællingen blev der registreret 45 par, hvorefter man i 1972 fjernede beskyttelsen, og der blev igen skudt mange Storkjover (Hammer 2017). Effekten ses i 1981-tællingen, hvor der kun er registreret 20 par. Efter 1981 var bekæmpelsen aftagende, og 65 par Storkjover registreredes i 2001 (Olsen 2003). Den største bestandsvækst skete efter 2001, og B. Olsen talte 145 par i 2010. I 2012-13 blev 83 rastende fugle (hovedsageligt ungfugle) talt ved Vatnsdalsvatn på Skúgvoy. Ifølge lokale beboere blev Storkjoverne bekæmpet på den vestlige og nordlige del af øen i 2021, hvilket kan være en afgørende forklaring på tilbagegangen siden 2013. Storkjoven må fortsat jages hele året, og bekæmpelsen vurderes at være stigende (Olsen 2010b, Hammer 2017). I Fig. A6 i Appendiks 1 ses, hvordan fordelingen af Storkjovens territorier på Skúgvoy har ændret sig siden starten af 1960'erne.

Lunde *Fratercula arctica* Lundi

De største lundeforekomster i 2023 var på øens sydlige skråninger, og der var også tætte kolonier på øst-

kysten omkring bygden og derfra mod nordenden af øen. Vi opgjorde bestanden til 25-30 000, og ifølge denne opgørelse var bestanden i 2023 gået tilbage med 10-15 000 par siden 1980'erne, hvor E. Mortensen og B. Olsen (i Grimmett & Jones 1989) estimerede bestanden til 40 000 par. Dette estimat er dog som vores forbundet med stor usikkerhed.

Forekomsten af Lunder omkring Færøerne varierer betydeligt fra år til år formentlig som følge af skiftende produktion af fiskeyngel, som typisk toppe med 5- til 10-årige intervaller (Olsen *et al.* 2025).

Alk *Alca torda* Alka

I 2023 talte vi 15 Alke og 701 Lomvier på vandet foran fuglefjeldene svarende til forholdet 1:47. Til sammenligning blev der på samme strækning i 2001 talt 28 Alke og 1600 Lomvier (1:57). Forskellen i disse forholdstal indikerer måske en tilbagegang af Alk. Vurderingen af bestanden er dog meget usikker. Alken yngler på de stejleste fuglefjelde langs vestkysten, men lever i sprækker og mellem sten, så fuglene er svære at optælle.

På Shetlandsøerne er bestanden af Alk gået tilbage med 66 % siden år 2000, men i de sydlige dele af UK er bestanden af Alk steget (Burnell *et al.* 2023).

Lomvie *Uria aalge* Lomvig

Vores tælling i 2023 var den første totaloptælling af Lomvie siden 1987 og resulterede i en bestandsvurdering på 54 419 fugle svarende til 38 000 par (Fig. 2). Et nyt studie har analyseret variationen i antallet ynglende Lomvier på Høvdín siden 1972 (Olsen *et al.* 2025), og her er variationen i ynglepar mellem individuelle år ca. 11 % og 15 % mellem hvert andet år, hvilket skal tages i betragtning, når øens samlede bestandsudvikling kun er kendt fra tællinger i enkeltår med lange mellemrum.

Ifølge begge optællinger er Lomvien gået kraftigt tilbage siden første tælling i 1961. Under den landsdækkende lomvieoptælling i 1972 blev ynglebestanden på Skúgvoy beregnet til 142 000 par (Dyck & Meltofte 1975). I 1987 opgjorde B. Olsen bestanden til 135 000 fugle (Grimmett & Jones 1989) og vurderede forholdet mellem tilstedeværende fugle og ynglepar til 1:0,55. Andre studier har vurderet forholdet til 1:0,67 (Dyck & Meltofte 1975, Harris *et al.* 2015). Når begge korrektionsfaktorer anvendes på 1987-bestandstallet, svarer det til 75-90 000 par.

Bestandsudviklingen vurderet fra totaloptællin-

gernes estimater antyder en accelererende tilbagegang med gennemsnitligt 1,2 % årligt mellem 1961 og 2023 og 2,5 % årligt mellem 2001 og '23 (Olsen *et al.* 2024a; Tab. 1). Denne vurdering tager dog ikke højde for variationen mellem individuelle optællingsår. Resultater fra årlige tællinger af Høvdín-fjeldet viser, at lomvibestanden gik tilbage med 3,4 % årligt i 1970'erne og '80'erne, hvorefter den gik frem mellem 1990 og 2000 (Olsen *et al.* 2025). Til sammenligning var tilbagegangen fra 2001 til '23 på 2,1 % årligt. Det er tidligere vurderet, at Høvdín har huset 4-5 % af øens samlede bestand (Olsen 2003). I nærværende tælling var tallet 6,7 %. Der er således ingen tvivl om, at der sker en kraftig tilbagegang i bestanden på Skúgvoy mellem 1970 og 1990, og at nedgangen i de seneste år ligger tæt på dette niveau.

Allerede fra 1930'erne var fangst af Lomvier rapporteret at være helt fundamental for at indbyggerne overlevede vinteren på Skúgvoy, og tusindvis af fugle rapporteredes fanget årligt mellem 1930 og 1960 (T.F. Joensen og H. Jensen pers. medd.). Bestandsudviklingen og påvirkningen af bestanden i 1930'erne og '40'erne er ikke kendt. Lomvibestanden på Skúgvoy begyndte formentlig at gå markant tilbage sidst i 1950'erne (Dyck & Meltøfte 1975, Olsen *et al.* 2025), og som et af de første tiltag stoppede man med netfangst ('fleyg') i 1962 (H. Jensen pers. medd.).

Efter feltarbejdet skete der 31. marts 2024 et stort fjeldskred ved sektion 34-35, som tidligere har haft nogle af øens største lomvie-koncentrationer (Tab. A1 og Fig. A1 i Appendiks 1), men fjeldskredet berørte ikke de steder, hvor Lomvierne stod i 2023 (Olsen *et al.* 2024a).

Ride *Rissa tridactyla* Ryta

Vores optælling af Ride på Skúgvoy viste en nedgang på 87 % sammenlignet med 35 000 par i 2001 (Tab. 1, Fig. 2). I 1961 blev der optalt 50 000 par fra land, og bestanden blev ekstrapoleret til 100 000 par, men estimatet er usikkert, bl.a. fordi der var stor variation i tæthederne langs kysten (Joensen 1963). I 1987 blev bestanden vurderet til 22 900 par ud fra hurtige optællinger (B. Olsen i Grimmert & Jones 1989). Riden gik muligvis frem i perioden 1987-2001 (Tab. 1), men denne tendens blev ikke set på den samlede færøske bestand. Den shetlandske bestand faldt i samme perioden 1987-2001 fra 55 000 til 16 500 par, altså en nedgang på 70 %. Tal fra Høvdín-fjeldet viser, at Riden stort set ingen ynglesucces havde mellem 2005

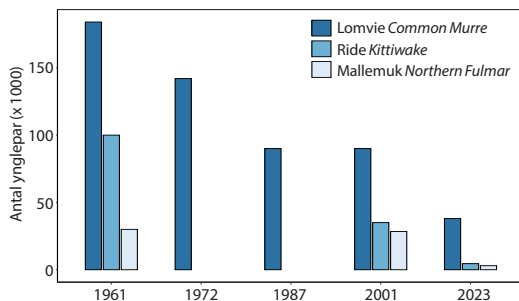

Fig. 2. Bestandsændringer for Lomvie, Ride og Mallemuk i perioden 1961-2023. Fravær af søjler angiver, at arten ikke blev optalt i det pågældende år.

Population change (pairs) for Common Murre, Black-legged Kittiwake, and Northern Fulmar in 1961-2023. There are no estimates for Black-legged Kittiwake and Northern Fulmar for 1972 and 1987.

og '11, hvorefter succesen igen steg frem mod 2017 (Olsen *et al.* 2025). Riden er en af få nordatlantiske havfugle, hvor fiskeri (især af tobis *Ammodytes ssp.*) er dokumenteret at påvirke ynglesuccesen negativt (Frederiksen *et al.* 2007, Daunt *et al.* 2008, Dunn 2021, Searle *et al.* 2023), og efter en kampagne anført af Royal Society for the Protection of Bird er tobisfiskeri i engelske og skotske farvande stoppet fra og med 2024 (Searle *et al.* 2023, Marine Directorate Communications 2024).

Lille Stormsvalde *Hydrobates pelagicus* Drunnhvíti

Bestanden blev ikke forsøgt vurderet i 2023. Fuglene yngler skjult mellem sten og sprækker i ur og stengærder og er nataktive. Men en del fugle blev set i og omkring Bygden om aftenen. I 1987 blev Skúgvøys bestand estimeret til 20 000 par (E. Mortensen & B. Olsen i Grimmert & Jones 1989), men metoden er for os ukendt. Samme undersøgelse vurderede bestanden på den nærliggende ø Nólsoy til ca. 50 000 par, og baseret på ringmærkning og fangster på faste lokationer på denne ø vurderede J.-K. Jensen (pers. medd.), at antallet her var gået tilbage med ca. 30 % fra 1987 til 2017.

Mallemuk *Fulmarus glacialis* Havhestur

I perioden 1961-2001 lå antallet af Mallemuk på ca. 30 000 par (Tab. 1, Fig. 2), men baseret på 2023-tællingen vurderer vi, at bestanden siden 2001 er gået tilbage med ca. 90 %. I år 2000 blev der af de lokale beboere indsamlet 2-3000 æg på Skúgvoy, og de fangede 200 ungfugle i net på vandet. I dag indsamles

kun 20-30 æg, og der netfanges 20-30 fugle (Ó. á Skipagøtu pers. medd.). Der indfanges imidlertid også Mallebukker fra båd af personer fra andre bygder, hvilket gør fangsttallet vanskeligt at vurdere. Det er ungfuglene, der indfanges, når de forlader fjeldet og lægger sig på vandet, før de kan flyve. Fangsten er ikke rapporteringspligtig, men for hele Færøerne har den årlige fangst siden år 2000 været vurderet til 40-80 000 afhængig af vejrforhold, men med en stigende indsats i de seneste år (Jensen 2012).

Almindelig Skråpe *Puffinus puffinus* Skrápur

Almindelig Skråpe yngler i huller på sydkystens græsskråninger sammen med Lunder, og fuglene flyver ind til kolonien om natten. Som i tidligere år blev skråperne i 2023 optalt på havet, hvor flokstørrelserne var omkring 10 000 fugle. Sammenlignet med opgørelsen i 2001 er antallet af fugle i 2023 gået tilbage med ca. 50 % (Tab. 1). Fangst af Almindelig Skråpe har tidligere indgået i husholdningen på Færøerne, men siden den brune rotte kom til Færøerne i 1768 (Björk 1968), har artens udbredelse på Færøerne været begrænset til de rottefri øer Skúgvoy, Sandoy og Mykines. Kolonien på Skúgvoy vurderes at være den største (Hammer *et al.* 2014). Siden 1986 har Almindelig Skråpe været fredet efter 5. september. På Skúgvoy blev der i år 2000 fanget ca. 1500 skråpeunger, men omkring 2017 blev fangsten nedsat til ca. 800 fugle pr. år (J. Mikkelsen pers. medd.). Ifølge den lokale 'grannastevna vedtægt', må der i 2023 maksimalt tages 100 skråpeunger pr. husstand pr. år (T. F. Joensen pers. medd.).

Andre ikke-spurvefugle

Ederfugl (*Æda*) blev i 2023 opgjort til 30 par først og fremmest baseret på observationer af adulte hanner. Flere ungførende hunner med 1-4 dununger flere steder langs kysten indikerer, at Ederfugl yngler på Skúgvoy. Bestandsvurderingen har varieret mellem 22 og 35 par siden 1981 (Tab. 1). Klippedue *Columba livia* (Bládúgva) blev i 2023 vurderet til ca. 10 par, hvoraf nogle ynglede i bygden og i indmarkens tomme huse, mens andre ynglede på fjeldsiden. Der findes ikke tamduehold på Skúgvoy, og langt de fleste Klippedue på Færøerne antages at være den vilde form (Jacobsen & Mikkelsen 2007). I 1961 blev 20 par registreret, og siden 1981 har antallet været vurderet til 3-10 par (Tab. 1).

Antallet af territorier af Strandskade *Haematopus*

ostralegus (Tjaldur) blev opgjort til 51 i 2023 (Fig. A2 i Appendiks 1), hvilket er højere end de 34 territorier ved tællingen i 1961, men en nedgang på 56 % i forhold til 1981 (Tab. 1). Den færøske bestand blev vurderet til 10 000 par i 1981 (Bloch 1981) og vurderet halveret i 2014 (Jensen & Sørensen 2015). For Hjejle *Pluvialis apricaria* (Lógv) blev antallet af territorier opgjort til 30 i 2023. Hjejlerne yngler primært i udmarken samt i den nordlige indmark (Fig. A3 i Appendiks 1). Hjejle har haft en vurderet bestand på 32-58 territorier mellem 1961 og 2001 (Tab. 1). Småspove *Numenius phaeopus* (Spógv) registrerede vi med 47 territoriehævdende par i indmarken og den lavere udmark under 200 m-grænsen (Fig. A2 i Appendiks 1). Småspoven har tilsyneladende opretholdt en stabil bestand siden 1961 (Tab. 1) og yngler primært steder, hvor Storkjove er fraværende. For Dobbeltbekkasin *Gallinago gallinago* (Mýrisnipa) opgjorde vi bestanden til ca. 65 territorier, og i tidligere år har antallet svinget mellem 36 og 75 territorier (Tab. 1). Arten yngler på hele øen (Fig. A3 i Appendiks 1) og sameksisterer med Storkjoverne. Odinshane *Phalaropus lobatus* (Helsareyði) blev observeret med en han i søen Kjógvavatn i 2023. Arten er ikke tidligere registreret under fugletællingerne, men jordejer H. Jensen (pers. medd.) har registreret arten årligt siden 2013.

Tejst (Teisti) ynglede med 50-70 par i 2023. Bestanden blev første gang vurderet under 2001-tællingen, og Tejsten er den eneste alkefugl, hvis bestand ikke er gået tilbage siden 2001 (Tab. 1). En koloni af Havterne (Terna) var i 2023 etableret i den lavere udmarks nordøstlige del ikke langt fra indmarken. Havterne har gennem tiden vist en svingende forekomst på Skúgvoy og blev ikke fundet som ynglefugl i 2001 (Tab. 1).

Stormmåge *Larus canus* (Skatamási) ynglede tilsyneladende med to par i 2023 ved den sydvestlige del af fuglefjeldet (baseret på observation af fire fugle), og i tidligere år har antallet været angivet til 0-2 par (Tab. 1). Sølvmåge *Larus argentatus* (Fiskimási) ynglede med 12-16 par i 1992-2023 i de kystnære områder af lavere og højere udmark. De finder deres føde (bl.a. tabte fisk fra Rider og alkefugle) langs fuglefjeldet (Olsen 2003). Svartbag *Larus marinus* (Svartbakur) yngler på de lave klipper foran fuglefjeldet. Under sejlturen rundt om øen i 2023 blev der talt ni par, og antallet er i samme størrelsesorden som ved tidligere tællinger (Tab. 1). Svartbagene på Skúgvoy bliver bekæmpet, fordi de anses for at være en trussel mod andre ynglende fuglearter (Ó. Skipagøtu pers. medd.). I 2012 var

der en svartbagrede ved Vatnsdalsvatn (Fig. 1) med 50-70 præderede lomvieæg omkring reden (SH pers. obs.). Sildemåge *Larus fuscus* (Likka) har siden 1961 opretholdt en bestand på op til ca. 20 par. Den yngler i indmarken og den lavere udmark. Yngleparrene er ofte solitære, men i 2023 blev en enkelt koloni med syv par registreret ved nordkysten. Bestanden af Topskarv (Skarvur) blev vurderet til 20-30 par baseret på en optælling af enlige fugle eller par. I alt blev 35 ad. talt, og observerede ungfugle indikerer, at Topskarv yngler. Arten blev første gang forsøgt optalt i 2001, hvor antallet blev anslået til 40-50 par (Tab. 1). Der er jagttid på arten fra 1. oktober til 30. november.

Spurvefugle

Ravn *Corvus corax* (Ravnur) blev i 2023 fundet ved de nordøstlige klippekyster med 1-2 par, og i de fleste tidligere tællinger er der registreret enkelte formodede ynglepar (Tab. 1). Krage *Corvus corone* (Kråka) ynglede med omkring otte par i 2023 (Tab. 1). Fra 1961-tællingen nævnes Krage som almindelig ved kystklipperne, hvor den fouragerede langs fuglekolonierne. Efterfølgende har den været bekæmpet, da de lokale mente, at arten skadede vadefuglebestandene (Ó. Skipagøta pers. medd.). Gærdesmutte *Troglodytes troglodytes* (Músabródir) blev registreret med fem territorier ved kystklipperne og 11 territorier i bygd og indmark (Fig. A7 i Appendiks 1), hvilket svarer til 2001. Under en særlig undersøgelse af Færøernes Gærdesmutter i 1999 blev bestanden på Skúgvoy estimeret til 19-28 par, hvoraf halvdelen var på kystklipperne (Bengtson 2001). De fleste Stære (Stari) yngler omkring bygden, i indmarken og ved stengærder langs åen. I 2023-tællingen blev der optalt omkring 1000 ungfugle, og ynglebestanden blev vurderet til > 250 par (Tab. 1), hvilket er på samme niveau som opgørelserne i 1981 og 2001. Solsort *Turdus merula* (Kvørkveggja) antages at være indvandret til Skúgvoy i perioden 1982-92 og har siden ynglet i bygdens små haver (Højgaard 1995). Der var to par i 2001 (Olsen 2003), og i 2023 blev en enkelt han observeret på fjeldet vest for bygden (Tab. 1). For Stenpikker *Oenanthe oenanthe* (Steinstólpa) kortlagde vi 110 territorier (Tab. 1) svarende til 11 par pr. km², hvilket er en fremgang sammenlignet med tidligere tællinger (se Fig. A7 i Appendiks 1). Stenpikeren yngler både i indmark og udmark og ofte med præference for samme ynglesteder som Skærpiber. Gråspurv (Gråspurvur) blev opgjort til 15-20 par (Tab. 1). Gråspurven indvandrede til Skúgvoy i 1950erne

(Johnsen 1963) og findes kun i bygden. Antallet af Engpiber *Anthus pratensis* (Titlingur) blev vurderet til ca. 10 territorier i 2023 (Tab. 1; Fig. A8 i Appendiks 1). Engpiberen yngler hovedsageligt i indmarkens græs-områder og har tilsyneladende været i fremgang siden 2001, hvor kun et par blev registreret. Engpiber er almindelig på naboøerne. Skærpiber *Anthus petrosus* (Gråtitlingur) blev vurderet til at yngle med > 100 par (Tab. 1), og den ses både langs kysterne og i indlandets stenede terræn og har en tæthed svarende til Stenpikker (Fig. A8 i Appendiks 1).

Diskussion

Omfanget af indsamling af æg og individer i fuglekolonierne på Skúgvoy har – som følge af et faldende indbyggertal og strammere regler – været aftagende siden 2001 (IO pers. obs.). Til trods for denne udvikling har der for alle havfuglearter med undtagelse af Tejst, været tilbagegang i bestandene siden 1961, og hastigheden i tilbagegangene er efter alt at dømme accelereret siden 2001 (jf. Olsen *et al.* 2024). Det gælder Mallemuk, Ride, Lomvie og Alk. For Almindelig Skråpe er der registreret en halvering af flokstørrelser på havet ud for kolonien. Tendensen stemmer overens med undersøgelser fra UK og Irland, som viser, at 11 ud af 21 havfuglearter er i tilbagegang (Mitchell *et al.* 2020, Burnell *et al.* 2023). De formodede årsager til havfuglenes tilbagegang er reduceret fødetilgængelighed i havet (Niiranen *et al.* 2013, Burnell *et al.* 2023, Olsen *et al.* 2025) specielt som følge af klimaændringer, der reducerer zooplankton som føde for fiskebestande (Frederiksen *et al.* 2013, Niiranen *et al.* 2013, Mitchell *et al.* 2020) samt et ikke-bæredygtigt fiskeri (Planque *et al.* 2010, JNCC 2021). Det er sandsynligt, at begge faktorer er involveret og virker i et samspil.

Fødetilgængelig for havfugle

En analyse af de årlige tællinger af Lomvier på Høvdin siden 1972 sammen med data for Lunder, Rider og Havterne andre steder på Færøerne viser, at havfuglenes ynglesucces følger produktionen i de nedre trofiske lag, særligt produktionen af fiskeyngel (Olsen *et al.* 2025). Selvom tilgængeligheden af denne fødekilde varierer markant inden for et årti, ses der stadig en svag nedadgående tendens siden midten af 1980erne (Olsen *et al.* 2025).

Det er uvist, hvorledes klimaforandringer hhv. fiskeri kan have været involveret som årsager til

Ligesom flere andre af indlandsarterne har Småspoven opretholdt en pæn bestand på Skúgvoy igennem mere end et halvt århundrede. Foto: JS.

havfuglenes tilbagegang, men det bemærkes, at alkefuglenes foretrukne føde er blevet fisket intensivt i Nordøstatlanten, især sildefisk *Clupeidae*, torskefisk *Gadidae* og tobis (Cramp 1977, Froese *et al.* 2021). Der fiskes ikke tobis i færøsk farvand, men silde- og torskefiskeriet har været omfattende på Færøerne, og forvaltningen af især torskefiskeriet har været under hård kritik for ikke at være bæredygtigt (Ellefsen & Bromley 2024).

Ifølge Det Internationale Havundersøgelsesråd ICES bliver sild *Clupea harengus*, makrel *Scomber scombrus*, blåhvilling *Micromesistius poutassou* og andre arter torskefisk (undtagen torsk *Gadus morhua*) fisket over den fastsatte bæredygtighedsgrænse i havet omkring Færøerne (Færø Plateauet). Denne indikation på overfiskeri vil føre til en langsigtet nedgang i fiskebestandene, hvis ikke fangsten reduceres (ICES 2023). Især sildefiskeriets omfang har været omdiskuteret i EU i årene op til 2014, og EU var imod de kvoter, som Færøerne satte for bæredygtigt fiskeri (Hegland & Hopkins 2014). Problematikken kulminerede i 2014, hvor EU's fiskeripolitik fastsatte, at overfiskeri fra færøske og de andre medlemslandes flåder skulle ophøre inden 2020. Disse mål blev dog ikke nået (Froese *et al.* 2021).

På Hornøya i Nordnorge kollapsede lomviebestanden i 1986-87, men steg siden fra 1800 par i 1987 til 14 000 par i 2011 (Erikstad *et al.* 2012). Her har studier vist, at klimatiske og oceangeografiske forhold bestemmer tilstrømningen af torske- og loddeyngel *Mallotus villosus* fra gydeområderne til havet om-

kring fuglefjeldene, som er afgørende for lomviernes ynglesucces.

Store tilbagegange på Skúgvoy ses også hos de overfladefouragerende havfugle, fx Mallemuk, Almindelig Skråpe og Ride. Mallemukken, der har haft stor tilbagegang siden 2001, har et anderledes fødevalg end de øvrige havfugle, idet den hovedsageligt lever af krebsdyr, blæksprutter og fiskeaffald (Cramp 1977). På grund af miljøhensyn er der sket lovgivningsmæssige reduktioner i udsmidet af fiskeaffald fra fiskefartøjer. Denne menneskeskabte ressource kan have forårsaget en høj fødetilgængelighed for overfladefouragerende havfugle (Burg *et al.* 2003). Derfor er det muligt, at de tidligere store bestande af Mallemuk nu er reduceret til et mere naturligt niveau (Burnell *et al.* 2023). Riden er ligeledes overfladefouragerende, men lever af mindre fisk og invertebrater, som ikke fiskes kommercielt på Færøerne. Ikke desto mindre er Riden begrænset i sin fødesøgning sammenlignet med de dykkende havfugle (Furness & Tasker 2000, Wanless *et al.* 2007), hvilket kan medføre en øget sårbarhed overfor ændringer i fødetilgængelighed (Burnell *et al.* 2023).

Nedsat overlevelse blandt havfugle

Bortskydning og fugleinfluenza samt bifangst ved fiskeri er faktorer, der kan påvirke bestandsudviklingen via nedsat overlevelse. På Skúgvoy er der jagttid på Mallemuk, Almindelig Kjøve, Storkjøve og Ride hele året. Dog må Ride kun fanges eller skydes på havet (Færøsk jagtlov (1-2)). Den utilstrækkelige jagtregu-

lering er slående set i lyset af de store og accelererende bestandsnedgange. Jagtudbyttet på Lomvie var i 1970'erne 50-75 000 fugle pr. år (Olsen 1982), og siden 1980 har Lomvien været fredet i yngletiden, og indsamling af æg kan kun ske efter tilladelse. I dag er fangsten lav og meget varierende (Hammer *et al.* 2014), og udbyttet er ukendt.

Uden for yngletiden fremhæves bifangst ved fiske-riet som betydningsfuld for artens overlevelse (Dias *et al.* 2019), og for det nordøstlige Atlanterhav har man opgjort de årlige bifangster til > 27 000 Lomvier og > 22 000 Mallemukker (Ramírez *et al.* 2024). På Færøerne er langlinefiskeri meget udbredt, og det forårsager øget dødelighed blandt de overflade-fouragerende havfugle. Eksempelvis estimeres det, at ca. 9500 Mallemukker årligt mister livet som følge af langlinefiskeri ved Færøerne (Kühn *et al.* 2025).

På Skúgvoy har Storkjoven været udsat for hård bekæmpelse, og i 2022 blev storkjove-bestanden på Færøerne ramt af fugleinfluenza (H5N1), som reducerede bestanden med 50-60 % (Hammer 2022). På øen Foula på Shetlandsøerne førte fugleinfluenza i 2022 til 70 % reduktion i ynglebestanden (Camphuysen *et al.* 2022).

Bestande af landfugle

Vadefuglene har overordnet set udvist stabile bestande, hvilket også har været tendensen på den færøske ø Vágar (Kongsbak 2022). En undtagelse er Strandskade, som på Skúgvoy gik markant tilbage efter 1992 (Tab. 1) og på Vágar med 23 % mellem 1982 og 2020 (Kongsbak 2022). Der ses også en generel tilbagegang i den østatlantiske flywaybestand af Strandskade (Nagy & Langendoen 2020). På Færøerne omkommer Strandskader bl.a. på grund af fåreuld, som de får viklet om benene (Hammer *et al.* 2014). Ulden ligger i terrænet, fordi man ikke mere klipper fårene i samme omfang som tidligere. Også spurvefuglenes bestande har overordnet set været stabile eller måske stigende for enkelte arter som fx Engpiber (Tab. 1).

Storkjoven yngler kun i Europa og med en ganske begrænset udbredelse i Nordatlanten (JNCC 2021). På Skúgvoy har denne art en solid bestand og gode ynglebetingelser, men de voksne fugles overlevelse er reduceret pga. bekæmpelse, og fugleinfluenzaen i 2022, som forårsagede ekstraordinær høj dødelighed hos arten. Der er potentiale for en større bestand, hvis bekæmpelsen reduceres. En eventuel fredning

af Storkjove forventes ikke at påvirke bestandene af Engryle og Dobbeltbekkasin, der ser ud til at kunne sameksistere med storkjoverne. Effekten på Almindelig Kjove forventes at være negativ og ukendt for Småspove, Hjejle og Strandskade. Storkjoven har ry for at være en konkurrent til de lokales indsamling af æg på fuglefjeldet og for at angribe og prædere får i lemmeperioden, en adfærd der ikke afspejles i de fødeundersøgelser, der er lavet på færøske Storkjover (Bayes *et al.* 1964, Hammer 2017).

Betydning, bevarelse og forvaltning

Skúgvoy blev udpeget til Ramsarområde i maj 2012 baseret på øens internationalt vigtige kolonier af havfugle. Det var navnlig de store bestande af Lomvie, Almindelig Skråpe, Ride, Lunde, Mallemuk og Storkjove samt Lille Stormsval, der udgjorde grundlaget for Færøernes Ramsar-udpegning (Ramsar 2012). Ynglebestandene af Lomvie, Almindelig Skråpe, Ride og Storkjove er tidligere vurderet til omkring eller over 1 % af flyway-bestanden, hvilket er et kriterium for udpegning af Ramsar-områder. Denne procent anvendes også i Skúgvøys kategorisering som et 'Important Bird Area' (BirdLife International 2025). Bestandene af Hjejle og Småspove er listet som værende af regional betydning i Europa (Ramsar 2012).

På trods af den vedvarende tilbagegang af havfugle, som fx Lomvie, rummer Skúgvoy fortsat betydningsfulde bestande. Kombineret med relativt stabile forekomster af vadefugle, herunder høje tætheder (fx Småspove og Hjejle) og sårbare bestande (fx Sortgrå Ryle og Engryle) samt en høj forekomst af spurvefugle, vurderer vi, at det ville være relevant, at myndighederne fastholder og videreudvikler dialogen med bl.a. øens beboere om, hvordan Ramsar-området bedst forvaltes fremover.

Indlandshabitater af særlig bevaringsværdi findes i den højere udmarks nordlige del, hvor moseområdet Gráumýraudgør udgør øens vigtigt yngleområde for Engryle og Sortgrå Ryle, som begge er sjældne ynglefugle på Færøerne. Begge bestande er små på Skúgvoy, men tilsyneladende stabile. Det lille moseområde er sårbart overfor dræning (observeret andre steder i udmarken) samt menneskelig forstyrrelse i yngletiden.

Af vores interviews af og diskussioner med beboere på Skúgvoy (Olsen *et al.* 2024a) fremgik det, at den nære relation til den omgivende natur er af stor betydning. Under interviewene blev der også frem-

Siden 1961 er lomvibestanden på Skúgvoy faldet fra nær 200 000 par til knap 40 000 par. Foto: JS.

ført synspunkter om, hvordan den stigende færdsel af turister bedst styres ift. øens sårbare natur (på land), og hvordan uønskede effekter fra andre potentielle presfaktorer kan imødegås. Det er fx relevant a) at belyse mulighederne for at undgå dræning af yderligere moseområder og evt. påbegynde genopretning af andre, b) at undgå at rotter får adgang til øen, når den nye tunnel til Sandoy er færdig, og c) at se på mulighederne for yderligere jagtregulering. En Ramsar-forvaltningsplan for Skúgvoy bør inkludere en diskussion mellem relevante myndigheder og beboere om en vision for sikring af de unikke naturforhold og Ramsar-udpegningen på Skúgvoy. Samtidig bør fiskeriet genvurderes ift. de fremsatte fiskekvoter.

Tak

Jens-Kjeld Jensen takkes for gode råd i planlægningsfasen, kommentarer til artiklen og støtte på Færøerne under opholdet. Hans Meltofte takkes for konstruktive samtaler og for udlån af feltnoter fra lomvietællingen i 1972. Marianne Courouble for hjælp under optællingen. En tak skal også

gå til de mange lokale beboere på Skúgvoy med oplysninger om fuglebestande gennem tiden samt oplysninger om fangsttal. Især tak til Tummas Frank Joensen, Meinhard Hentze, Jóan Petur Clementsen, Inga Sofia Kristina Tórarenni, Harry Jensen, Ólavur á Skipagøtu og Jóhannis Mikkelsen. Sidst men ikke mindst, tak til Jóan Petur Clementsen for at seje os rundt under feltarbejdet. Vi takker også Skúgvoyar Kommuna for at være vært for vores møde på skolen og Skúgvoyar Kommuna og Betri Stuðul for økonomisk støtte til feltarbejdet. Thomas Bregnballe, Anders Mosbech og en anonym referee bidrog med mange konstruktive forslag til forbedringer, og Nick Quist Nathaniels forbedrede vores engelske tekster.

Summary

Breeding bird population development on Skúgvoy, Faroe Islands, 1961-2023

Skúgvoy lies in the southern part of the Faroe archipelago (Fig. 1). Counts of breeding birds have been conducted five times on this island since 1961. In 2023, we recorded all terrestrial birds using line transect sampling and mapped their breeding territories. Maps with nests and territories are given for several species in Appendix 1. For the census of Northern Fulmar *Fulmarus glacialis*, Black-legged Kittiwake *Rissa tridactyla*, and Common Murre *Uria aalge*, the bird cliffs were divided into 44 smaller sections (Fig. A1 in Appendix

1) and photographed from a boat, with subsequent counts conducted using high-resolution images. For Common Murre, we estimated the ratio between the number of individuals observed from the boat and the total number present on the cliffs. Common Eider *Somateria mollissima*, European Shag *Phalacrocorax aristotelis*, Great Black-backed Gull *Larus marinus*, and Black Guillemot *Cephus grylle*, all of which breed at the base of cliffs, were counted from a boat. The population of Razorbill *Alca torda*, which has a more cryptic lifestyle, was estimated by analysing the ratio of Murre and Razorbill counted on the water beneath the bird cliffs.

We found significant declines in seabird populations (Fig. 2), while terrestrial birds generally maintained stable numbers. For Common Murre, Black-legged Kittiwake, Northern Fulmar, and Arctic Skua *Stercorarius parasiticus*, these declines accelerated from 2001 to 2023. The Black Guillemot was the only seabird that maintained a stable population. Gulls and waders generally exhibited stable populations with some fluctuations between survey years. An exception was the Eurasian Oystercatcher *Haematopus ostralegus*, which has shown a consistent decline since 1992. Dunlin *Calidris alpina schinzii* and Purple Sandpiper *Calidris maritima* remained stable and were found in the same locations as in 2001. The Red-necked Phalarope *Phalaropus lobatus* was recorded on the island as a new breeding species. The Great Skua *Stercorarius skua* population was stable between 1961 and 2001, peaked in 2013, but has since declined by 52%. The likely cause of this decline is an outbreak of avian influenza in 2022 as well as control measures, since the Great Skua is locally considered harmful to other bird species. Additionally, passerines maintained stable populations, with some species showing strong increases (e.g., Meadow Pipit *Anthus pratensis*, Eurasian Wren *Troglodytes troglodytes*, Northern Wheatear *Oenanthe oenanthe*, and Hooded Crow *Corvus corone*).

The substantial declines in seabird populations on Skúgvoy align with similar observations from elsewhere in the North Atlantic, including the British Isles and Ireland, since the 2001 census. Suspected reasons for seabird declines include reduced food availability in the ocean, particularly as climate change affects the production of the phytoplankton and zooplankton that support fish stocks, and unsustainable fishing practices.

Referencer

- Andersson, M. & F. Götmark 1980: Social organization and foraging ecology in the Arctic Skua *Stercorarius Parasiticus*: A Test of the Food Defendability Hypothesis. – *Oikos* 35: 63-71.
- Bayes, J.C., M.J. Dawson & G.R. Potts 1964: The food and feeding behaviour of the Great Skua in the Faroes. – *Bird Study* 11: 272-279.
- Bengtson, S.A. 2001: Breeding distribution and numbers of Wren (*Troglodytes troglodytes*) in Faeroe Islands. – *Fróðskaparrit* 49: 127-139.
- Bengtson, S.A. & D. Bloch 2003: The Arctic Skua *Stercorarius parasiticus* on the Faroe Islands: abundance and plumage polymorphism. – *Dansk Orn. Foren. Tidsskr.* 97: 210-220.
- BirdLife International 2025: Important Bird Area factsheet: Skúgvoy (Faroe Islands (to Denmark)). [https://datazone.birdlife.org/site/factsheet/skuvoy-iba-faroe-islands-\(to-denmark\)](https://datazone.birdlife.org/site/factsheet/skuvoy-iba-faroe-islands-(to-denmark)) (besøgt 04/01/2025).
- Björk, E.A. 1968: Oyðing av rottum og músum i Føroyum. Eitt rættar- og mentunarsøguligt yvirlit. – *Fróðskaparrit* 16: 52-78.
- Bloch, D. 1981: Fugletælling på Færøerne sommeren 1981 – foreløbig rapport. – *Dansk Orn. Foren. Tidsskr.* 75: 1-6.
- Burg, T.M., J. Lomax, R. Almond, M.d.L. Brooke & W. Amos 2003: Unravelling dispersal patterns in an expanding population of a highly mobile seabird, the northern fulmar (*Fulmarus glacialis*). – *P. Roy. Soc. Lond. B. Bio.* 270: 979-984.
- Burnell, D., A. Perkins, S. Newton, M. Bolton ... & T. Dunn 2023: Seabirds Count: a Census of Breeding Seabirds in Britain and Ireland (2015–2021). – Lynx Nature Books, Barcelona.
- Calvert, A.M. & G.J. Robertson 2002: Colony attendance and individual turnover of Atlantic Puffins in Newfoundland. – *Waterbirds* 25: 382-387.
- Camphuysen, C.J., S.C. Gear & R.W. Furness 2022: Avian influenza leads to mass mortality of adult Great Skuas in Foula in summer 2022. – *Scottish Birds* 42: 312-323.
- Collins, V.B. & A.d. Vos 1966: A nesting study of the Starling near Guelph, Ontario. – *Auk* 83: 623-636.
- Constance, J.T., I.R. Cleasby, M. Bolton & L.J. Wilson 2025: Declines in UK breeding populations of seabird species of conservation concern following the outbreak of high pathogenicity avian influenza (HPAI) in 2021-2022. – *Bird Study* 71: 293-310.
- Cramp, S. (red.) 1977: The Birds of the Western Palearctic. Vol. 1. – Oxford University Press.
- Crossner, K.A. 1977: Natural selection and clutch size in the European Starling. – *Ecology* 58: 885-892.
- Daunt, F., S. Wanless, S.P. Greenstreet, H. Jensen ... & M.P. Harris 2008: The impact of the sandeel fishery closure on seabird food consumption, distribution, and productivity in the northwestern North Sea. – *Can. J. Fish. Aquat. Sci.* 65: 362-381.
- Dias, M.P., R. Martin, E.J. Pearmain, I.J. Burfield ... & J.P. Croxall 2019: Threats to seabirds: a global assessment. – *Biol. Conserv.* 237: 525-537.
- Dunn, E. 2021: Revive our Seas: The case for stronger regulation of sand eel fisheries in UK waters. – Rapport fra RSPB.
- Dyck, J. & H. Meltøfte 1973: Lomvieoptællingen på Færøerne 1972. – Dansk Ornithologisk Forening, Fiskerilaboratoriet (Tórshavn) og Københavns Universitet.
- Dyck, J. & H. Meltøfte 1975: The Guillemot *Uria aalge* population of the Faeroes 1972. – *Dansk Orn. Foren. Tidsskr.* 69: 55-64.
- Ellefsen, H. & D.W. Bromley 2024: Faroe Islands Fisheries in the Northeast Atlantic: Brexit, Russia, and economic incoherence. – *Mar. Policy* 159, 105895.
- Erikstad, K.E., T.K. Reiertsen, R.T. Barrett, F. Vikebø & H. Sandvik 2012: Seabird-fish interactions: the fall and rise of a common guillemot *Uria aalge* population. – *Mar. Ecol. Prog. Ser.* 475: 267-276.
- Ferdinand, L. 1947: Studier af fuglelivet paa Færøerne. – *Dansk Orn. Foren. Tidsskr.* 41: 1-37.
- Frederiksen, M., M. Edwards, R.A. Mavor & S. Wanless 2007: Regional and annual variation in Black-legged Kittiwake breeding productivity is related to sea surface temperature. – *Mar. Ecol. Prog. Ser.* 350: 137-143.
- Frederiksen, M., T. Anker-Nilssen, G. Beaugrand & S. Wanless 2013: Climate, copepods and seabirds in the boreal Northeast Atlantic – current state and future outlook. – *Global Change Biology* 19: 364-372.
- Froese, R., A.C. Tsikliras, G.S. Scarcella & D. Gascuel 2021: Progress

- towards ending overfishing in the Northeast Atlantic. – Mar. Policy 125: 104282
- Furness, R.W. 1978: Kleptoparasitism by great skuas (*Catharacta skua* Brünn.) and Arctic Skuas (*Stercorarius parasiticus* L.) at a Shetland seabird colony. – Anim. Behav. 26: 1167-1177.
- Furness, R.W. & M.L. Tasker 2000: Seabird-fishery interactions: quantifying the sensitivity of seabirds to reductions in sandeel abundance, and identification of key areas for sensitive seabirds in the North Sea. – Mar. Ecol. Prog. Ser. 202: 253-264.
- Færøsk jagtlov (1) / Lov nr. 27 af 9. september 1954 om fuglejagt, senest ændret ved lov nr. 86 af 7. maj 2025.
- Færøsk jagtlov (2) / Bekendtgørelse nr. 60 af 16. maj 1986 om plyndring af lomvieæg.
- Grimmett, R.F.A. & T.A. Jones 1989: Important Bird Areas in Europe. – International Council for Bird Preservation, Cambridge.
- Hammer, S. 2017: The use of eggs and diet of great skuas as biomonitors in the Faroe Islands. – PhD thesis, University of Glasgow.
- Hammer, S. 2022: Documenting the great skua devastation from the birdflu outbreak updated. <https://sjurdurh.wordpress.com/2022/06/18/documenting-the-great-skuadevastation-from-the-birdflu-outbreak>
- Hammer, S.J., J. Madsen, J.K. Jensen, K.T. Pedersen ... & K. Thorup 2014: Færøsk Trækfugleatlas. – Faroe University Press.
- Harris, M.P., M. Heubeck, M.A. Newell & S. Wanless 2015: The need for year-specific correction factors (*k* values) when converting counts of individual Common Guillemots *Uria aalge* to breeding pairs. – J. Ornithol. 119: 133-145.
- Häkkinen, H., S.O. Petrovan, N.G. Taylor, W.J. Sutherland & N. Pettorelli 2023: Seabirds in the North-East Atlantic. – Open Book Publishers: <https://doi.org/10.11647/OBP.0343>
- Hegland, T.J. & C.C. Hopkins 2014: Towards a new fisheries effort management system for the Faroe Islands? – Marit. Stud. 13(12): 1-24.
- Højgaard, D.P. 1995: Fuglakanninger i Skúvoy. – Føroya Fuglafróðifelag 9: 25-27.
- ICES 2023: Faroes ecoregion – Fisheries overview. In: Report of the ICES Advisory Committee, 2023. – ICES Advice 2023, section 8.2.
- Jacobsen, S. & J. Mikkelsen 2007: *Columba livia* – A Study of the Rock Pigeon on the Faroe Islands. – BSc Thesis, Náttúruvísindadeildin, Fróðskapursetur Føroya.
- Jensen, J.-K. 2012: Mallemukken på Færøerne / The Fulmar on the Faroe Islands. – Nolsøy.
- Jensen, J.-K. 2023: The breeding success for the seabirds in 2023. – jenskjeld.info
- Jensen, J.-K. & B. Olsen 2020: Traditions for puffin fowling in the Faroe Islands the last decades. – J. Nature of Faroe Islands 1: 3-17.
- Jensen, J.-K. & S. Sørensen 2015: Birds of the Faroe Islands – facts and numbers. – Forlagid I Støplum.
- JNCC 2021: Seabird Monitoring Programme Report 1986-2019.
- Joensen, A.H. 1963: Ynglefuglene på Skúvoy, Færøerne, deres udbredelse og antal. – Dansk Orn. Foren. Tidsskr. 57: 1-19.
- Jones, T., C. Smith, E. Williams & A. Ramsay 2008: Breeding performance and diet of Great Skuas *Stercorarius skua* and Parasitic Jaegers (Arctic Skuas) *S. parasiticus* on the west coast of Scotland. – Bird Study 55: 257-266.
- Kongsbak, D.K. 2022: A bird survey on western Vágar, Faroe Islands, in 2020 in relation to 1981. – Dansk Orn. Foren. Tidsskr. 116: 110-117.
- Kühn, S., J.A. van Franeker, J.-K. Jensen, B. Olsen ... & P.-J. Simonson 2025: Increased longline bait predation by northern fulmars (*Fulmarus glacialis*) around the Faroe Islands during the breeding season. – ICES J. Mar. Sci. 82(5), fsae175
- Marine Directorate Communications 2024: Sandeel fishing to be banned in Scottish waters. – Scottish Government.
- Mitchell, I., F. Daunt, M. Frederiksen & K. Wade 2020: Impacts of climate change on seabirds relevant to the coastal and marine environment around the UK. Pp. 382-399 in: MCCIP Science Review 2020. – Marine Climate Change Impacts Partnership.
- Nagy, S. & T. Langendoen 2020: Flyway trend analyses based on data from the African-Eurasian Waterbird Census from the period of 1967-2018. – Wetlands International, Wageningen.
- Niiranen, S., J. Yletyinen, M.T. Tomczak, T. Blenckner ... & H.E.M. Meier 2013: Combined effects of global climate change and regional ecosystem drivers on an exploited marine food web. – Glob. Change Biol. 19: 3327-3342.
- Olsen, B. 1982: Nogle årsager til nedgangen i den færøske lomviebestand vurderet ud fra mønsteret i tilbagegangen og ringmærkningsresultater. – Direktoratet for vildt og ferskvannsfisk, Trondheim.
- Olsen, B. 2000: Teistar sæddir undir Hesti 1996: – Føroya Fuglafróðifelag 13: 28-29.
- Olsen, B. 2010a: Bjargafuglur i Skúvoy 2010. – Umhvørvismálaráðið.
- Olsen, B. 2010b: Heidafuglur i Skúvoy 2010. – Umhvørvismálaráðið.
- Olsen, B. & J. Danielsen 2021: Ramsar arbeiðið, sum varð gjørt í Skúvoyinni í 2020. – Umhvørvismálaráðið.
- Olsen, I. 2003: Bestandsudviklingen af ynglefuglene på Skúvoy, Færøerne, 1961-2001. – Dansk Orn. Foren. Tidsskr. 97: 199-209.
- Olsen, I., S. Hammer, L. Dinesen & J. Sonne 2024a: Population trends of marine versus terrestrial bird species on Skúgvoy, Faroe Islands, 1961-2023. – Bird Study DOI: 10.1080/00063657.2024.2419093
- Olsen, I., S. Hammer, L. Dinesen & J. Sonne 2024b: High-resolution images of 2023's bird cliffs at Skúgvoy, Faroe Islands. – <https://datadryad.org/stash/share/rf05YXf2S6inwve62dN-kuCXcMDooU6vyZ2piXZZiZJc>
- Olsen, B., T. Anker-Nilssen, J. Danielsen, E. Gaard ... & H. Hátún 2025: Half a century of environmental variability and seabird trends on the Faroe Shelf in the North Atlantic Ocean. – Front. Mar. Sci. 12: 1-19.
- Planque, B., J.-M. Fromentin, P. Cury, K.F. Drinkwater ... & S. Kifani 2010: How does fishing alter marine populations and ecosystems sensitivity to climate? – J. Marine Syst. 79: 403-417.
- Ramírez, I., D. Mitchell, A. Vulcano, Y. Rouxel ... & V.H. Paiva 2024: Seabird bycatch in European waters. – Anim. Conserv. 27: 737-752.
- Ramsar Information Sheet 2012. Skuvoy, Denmark (Faroe Islands). – Skuvoy | Ramsar Sites Information Service.
- Salomonsen, F. 1931: Beretning om en Rejse til Færøerne. – Dansk Orn. Foren. Tidsskr. 25: 3-37.
- Searle, K.R., C.E. Regan, M.R. Perrow, A. Butler ... & F. Daunt 2023: Effects of a fishery closure and prey abundance on seabird diet and breeding success: Implications for strategic fisheries management and seabird conservation. – Biol. Conserv. 281: 109990.
- Snell, K.R.S., J. Aldará, S. Hammer & K. Thorup 2024: Thermal

- stress during incubation in an arctic breeding seabird. – J. Therm. Biol. 125: 103967.
- Wanless, S., M. Frederiksen, F. Daunt, B.E. Scott & M.P. Harris 2007: Black-legged kittiwakes as indicators of environmental change in the North Sea: Evidence from long-term studies. – Prog. Oceanogr. 72: 30-38.
- Appendiks 1: <https://pub.dof.dk/link/2025/3.1.appendiks1>
- Forfatternes adresser
Ivan Olsen (ivan939@outlook.dk), Kærsangervej 2, 3420 Dronningmølle
Lars Dinesen & Jesper Sonne, GLOBE Institute, Københavns Universitet, Universitetsparken 15, 2100 København
Sjúrður Hammer, Færøernes Universitet, Box 272 100 Thorshavn, Færøerne